

Skötselplan för naturreservatet Lysings urskog

Naturreservatet

Lysings urskog

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET LYSINGS URSKOG

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2007. Planförfattare har varit Sverker Kärrsgård.

Framsidesfoto: Lysings urskog; 1. Gammal låga, 2. Blockmark inom utvidgningen, 3. Skogsbild inom gamla reservatet. Oktober 2007. Foto: Sverker Kärrsgård.

A. ALLMÄN BESKRIVNING.....	4
1. Administrativa data om naturreseptatet	4
2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	5
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden.....	5
3.1 Naturbeskrivning	5
3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	5
<i>Utdrag ur häradskartan från 1800-talets senare hälft.</i>	<i>6</i>
3.3 Områdets bevarandevärden	6
3.4 Källuppgifter.....	7
B. PLANDEL	8
1 Syfte med naturreseptatet.....	8
2 Disposition och skötsel av mark.....	8
2.1 Skötselområden	8
2.3 Jakt	10
2.4 Utmärkning av reservatets gräns	10
3. Tillsyn.....	10
4. Dokumentation och uppföljning.....	10
4.1. Dokumentation och inventeringar.....	10
4.2. Uppföljning.....	10
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	11
5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	11
6 Kartor	11

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data om naturresevatet

Reservatets

benämning: Lysings urskog naturresevat

REG-DOS nr: 200 1705

Beslutsdatum: 2007- 12 - 18

Län: Östergötland

Kommun: Ödeshög

Areal: 20,65 ha
Land: 20,6 ha

Produktiv skog 20,6 ha

Naturtyper: Västlig taiga (Natura 2000-habitat-9010) 10,0 ha
(Natura 2000-habitat)

Barrskog (totalt) 19,1 ha

Blandskog (totalt) 1,3 ha

Lövskog (totalt) 0,2 ha

**Prioriterade
bevarandevärden**

Naturtyper Barrskog
Arter/grupper Mossor, svampar, skalbaggar
Friluftsliv Besöksobjekt

Övrigt: Området är delvis Natura 2000 område; kod SE0230029

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen Östergötland

Lägesbeskrivning: C:a 13 km sydost Ödeshög
Vägbeskrivning: Från väg 503 mellan Ödeshög och Tranås
tar man ca 6 km SO om Boet av norrut
vid vägvisningsskylten. Efter ca 2,5 km
kommer man fram till parkeringsplatsen.

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

(se reservatsbeslut; syftet beskrivs även i denna skötselplans plandel under B1)

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Terrängen är kuperad och jordarten består av morän som är avsatt i mjuka kullar. Jordarten är blockig till stenig morän med stort inslag av större block. Mindre blocksänkor förekommer. Berg i dagen (granit) finns endast i ett mindre område längst i söder. Området är genomdraget av fuktigare partier. I norr och söder finns ett par grusåsar. I väster sluttar området relativt brant ned mot Långlidskärret.

Naturresevatet är ca 21 ha stort och utgörs till större delen av gammal grandominerad barrblandskog. I den östra delen av utvidgning dominerar dock medelålders tall med inslag av stora gamla tallar. Där stigen från parkeringen kommer in i reservatet finns ett litet område med lövskogsinslag och hassel och rik markflora. Det finns också små svackor med alkärr. Mycket stora aspar förekommer också.

3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Området ligger på gammal utmark långt från bebyggelse och det är inte troligt att betesdrift förekommit inom området. Den stora blockrikedomen gör att området inte heller varit svedjemark. Skogselden är däremot en faktor som under lång tid har påverkat området. Borrade tallar med brandlyror visar att bränder förekommit ca 1735 och 1830. Många tallar i reservatet bär spår av brand. Enligt en skifteskarta över Lysings häradsallmanning från slutet av 1700-talet, var här endast 10 av 1000 ha som inte brunnit. Just i detta reservat kan det ha varit så att branden inte gett de fuktiga-blöta partierna så stora skador. Våta och fuktiga lågor kan ha klarat sig. Däremot torde trädsnittet och eventuella torrträd ha härjats av brand. Man kan alltså tala om ett drag av brandrefugium i sumpskogspartierna.

Kärnområdet av Lysings urskog har aldrig varit föremål för mänskliga ingrepp (utöver vandringsleden). I den delen av det tidigare reservatet har ett visst skogsbruk bedrivits. I den nu aktuella utvidgningen har skogsbruk bedrivits i synnerhet i den östra delen, men ett flertal gamla träd har lämnats.

Utdrag ur häradskartan från 1800-talets senare hälft.

3.3 Områdets bevarandevärden

3.3.1 Biologiska bevarandevärden

Området är till största delen sluten barrblandskog. Det finns dock en del stormluckor speciellt i den västra delen och då speciellt i det gamla reservatet. Som en följd av angrepp av granbarkborre efter stormfällningarna i det gamla reservatet har också en del gamla granar dött och nya ljusluckor kommer att skapas. Död ved av olika ålder förekommer mycket rikligt i det gamla reservatet.

Mossor, lavar, svampar förekommer rikligt, med ca 95 arter av mossor och ca 125 arter av lavar noterade. Fyra mossarter finns bland de rödlistade: Vedtrappmossa, grön sköldmossa, vedsäcksmossa och stubbträdmossa. Av 146 svampar inventerade under en dag, är fyra, samtliga vedlevande, rödlistade: gränstikka, veckticka, kandelabersvamp och gräddporing.

Bland arter i fältskiktet i den rikare äldre delen kan nämnas: skogssvingel, storgröe, skärmstarr, dvärghäxört, gullpudra, blåsippa, myskmadra, tandrot, ormbär, stinksyska, trolldruva och vätteros. Linnea, tallört, knärot och grönpyrola förekommer också.

Någon inventering av fågellivet har inte utförts, men t.ex. järpe och mindre hackspett uppges förekomma. Karaktärsarter är t.ex. svartmes, tofsmes, trädkrypore och nötväcka.

3.3.2 Geologiska bevarandevärden

Området utgörs av ett relativt opåverkat undulerande storblockigt moränlandskap representativt för regionen.

3.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inga fasta fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar är registrerade inom området.

3.3.4 Intressen för friluftslivet

Trots sin begränsade areal ger området tack vare sin orördhet och belägenhet en stark upplevelse av vildmark och ofta tystnad.

3.4 Källuppgifter

Natur Kultur –miljöer i Östergötland, Länsstyrelsen. 1983

Leif Andersson. Lysings urskog. Inventering av mossor och lavar. Länsstyrelsen 1993

Dan Olofsson. Svampar i 13 naturresevat och 116 andra värdefulla hagmarker och lövskogar i Östergötlands län. Länsstyrelsen 1995. Rapport 1995:9

Natur och Kultur -miljöer i Östergötland, Ödeshögs kommun nr N20 (klass II), Länsstyrelsen i Östergötland 1983.

Naturvårdsprogram Ödeshögs kommun 1999. Område 258 (klass 1)

Nyckelbiotopsinventering: nr 070497251 (nyckelbiotop) och 070497271 (nyckelbiotop) samt , 070497261 (naturvärde). Skogsvårdsstyrelsen Östra Götaland, 2001.

Geologiska kartan, 140 Boxholm

Ej tryckta

Natura 2000-databasen, område XX, SE0230029.

Hotart-databasen, <http://www.artdata.slu.se/default.asp>

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet Lysings urskog är att bevara den urskogsliknande barrblandskogen orörd med dess naturliga successioner och alla de komponenter som är viktiga för överlevnaden av hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter. Den övriga skogen skall utvecklas mot urskog. Syftet är även, att inom ramen för detta mål- ge möjlighet till naturupplevelser och vetenskaplig forskning i orörd natur. Syftet är även att utpekad livsmiljö och arter enligt Natura 2000 skall uppnå eller bibehålla ett gynnsamt tillstånd.

Syftet skall nås genom att lämna skogen för fri utveckling. Frihuggning av mycket stora tallar inom den östra delen av utvidgningen skall dock ske.

2 Disposition och skötsel av mark

Se under respektive skötselområde.

2.1 Skötselområden

Reservatet är indelat i 2 skötselområden; 1) Skog, som lämnas för fri utveckling, 2) Anordningar för besökare; parkering, skyltar, vandringsled.

2.1.1. Skötselområde 1, skogsmarken

Areal: 20,6 ha

Beskrivning

Skötselområdet omfattar hela skogsmarken och kan indelas i 2 delområden:

1 a. Det gamla reservatet tillsammans med den västra delen av det tillkommande området.

Området utgörs nästan helt av mycket gammal eller äldre blandbarrskog med inslag av lövskogsbevuxna kärrstråk. Två små områden av medelålders tidigare brukad barrskog ingår, dels i nordvästra hörnet, dels i östra delen norr om där vandringsleden går in i reservatet. Den centrala delen av området har sannolikt aldrig påverkats av skogsbruk eller skogsbete. Spår av två bränder åren 1735 respektive 1830 har dokumenterats i äldre tallar.

1b. De östra delarna av den tillkommande delen, som består av medelålders eller yngre, tidigare brukad skog, med inslag av mycket grova tallar. Död ved förekommer i liten utsträckning. Markfloran är i denna del ordinär med en mossmatta dominerad av husmossa och ett fältskikt med inslag t.ex. ljung och blåbär.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns. Utpekade livsmiljöer och/eller arter enligt Natura 2000 skall uppnå eller bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Alla arter som är knutna till de gamla träden ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek. Rödlisterade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av en av människan orörd skogsmiljö, ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder

Restaureringar:

- De gamla tallarna inom område 1b ska initialt friställas genom att yngre träd under trädkrona och vid trädkronans yttre gräns ringbarkas, för att ge ett ökat ljusinsläpp.

Löpande skötsel:

- Ingen löpande skötsel skall ske.

2.1.2 Skötselområde 2

Beskrivning:

Skötselområdet utgörs av anordningar för friluftslivet.

Enligt avtal återgivet i reservatsbeslutet 1972-01-31 gäller följande:

”I avtal med länsstyrelsen har häradsallmanningen förbundet sig att hålla den enskilda vägen från länsväg 503, (Ödeshög -) Boet – Hålan (- Tranås) öppen för trafik även med motorfordon till och från reservatet. Avtalet innebär inte något krav på snöröjning utöver häradsallmanningens eget behov och vidare får vägen stängas av under tjällossningsperioden. Häradsallmanningen har i avtalet vidare förbundet sig att upplåta upplagsplatsen vid den enskilda vägen för parkering. Upplagsplatsen får även i framtiden användas för virkesupplag dock skall den fria parkeringsytan alltid vara minst så stor att en buss utan svårighet kan vända.”

Avtalet har vid fastighetsutredningen för den nu aktuella utvidgningen och överenskommelse om utvidgning av reservatet konstaterats gälla även i framtiden.

Vid P-platsen finns ett rastbord, vilket bedöms tillräckligt. Några särskilda anordningar för renhållning finns inte och bedöms inte vara nödvändiga.

Vid allmänna vägen finns en vägskylt ”Lysings urskogs naturreseptat” (vit med svart text) och vid enskilda vägen en vägvisningsskylt ”Urskog Naturreseptat” (blå med vit text). Vid parkeringen och vid informationsplatsen inne i reservatet finns informationstavlor med reservatsinformation.

En lättgången vandringsled i form av en enklare körväg utgår från parkeringsplatsen till informationsplatsen. Därifrån utgår en enklare stig i en slinga genom den äldre delen av reservatet. Trädstammar som fallit över stigen har kapats där så behövs för att möjliggöra vandring. Stigen är inte helt lättgången. En ”blindtarm” av stigen spärras av nedfallna träd.

Åtgärder

Engång:

Reservatskyltarna på informationstavlor byts ut mot nya där utvidgningen framgår.

”Blindtarmen” på stigen tas bort, så att endast slingan återstår.

Löpande skötsel:

Underhåll av vägskyltning, parkeringsplats, informationstavlor och vandringsled.

2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Ringbarkning av träd vid stora tallar	2009-10	Omr. 1b	1
Ny informationsskylt	2010	P-plats, info-plats	2
Parkering, vägs skyltar, informationsskyltar	2008-18	Årlig tillsyn	1
Vandringsled	2008-18	Årlig översyn	1

2.3 Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Älgdragare för fallt vilt får användas med stor försiktighet. Kapning av träd får ej ske. Markskador p.g.a. körning ska undvikas.

2.4 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av Länsstyrelsen.

4. Dokumentation och uppföljning

Skötseln av naturreseptatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

4.1. Dokumentation och inventeringar

Inga särskilda inventeringar planeras i dagsläget inom reservatet.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Uppföljningen skall ske enligt fastställda metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000.. Målsättningen med uppföljningen är att kunna se om uppställda bevarandemål enligt skötselplanen uppfylls och för att fastställa om gynnsam bevarandestatus för utpekade arter och habitat enligt Natura 2000 erhålls i Natura-nätverket.

4.2.2 Uppföljning av effekter av skötselåtgärder

En uppföljning av naturvärdenas utveckling ska ske i de områden där åtgärder genomförs. Genomförandet av skötselplanens åtgärder skall följas upp så att den genomförda skötseln leder till att bevarandemålen uppfylls på sikt.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen. Eventuella intäkter från gagnvirke tillfaller staten.

6 Kartor

Av figuren framgår reservatets indelning i 2 skötselområden samt anordningar för friluftslivet.

Naturrestatet Lysings urskog

Översiktskarta, utdrag ur topografisk karta.